

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Buitenlandse Zaken (Stikker), 22 jan. 1952

Mede bestemd voor Minuor en Scheepvaart.

Van Schelle heeft als volgt gerapporteerd:

'De nota van de Indonesische Regering ten aanzien van de feitelijke omstandigheden, welke aanleiding hebben gegeven tot aanhouding van de Blitarwapens.

1. Verzuim van de gezagvoerder mededeling te doen van voor Irian bestemde wapens en explosieven conform ordonnantie 1939 Staatsblad 278 (dit is wijzigingsordonnantie van ordonnantie 1937 Staatsblad 170, waarvan artikel 10 toepasselijk is op wapens en munitie in transit).
2. Ontkennende beantwoording van de vraag of zich aan boord van de Blitar wapens bevonden.

Ten aanzien van 1. verklaart de gezagvoerder, dat hij in het havenrapport (dit is praai-brief bedoeld in artikel 6 lid 1 van Reedenreglement) heeft aangemeld alle ontplofbare stoffen en munitie en vuurwapens voorzover aanwezigheid daarvan en met name op het ladingmanifest kon blijken. Blijkens op de formulieren van de praai-brief gestelde bewoordingen is dit het stuk, waarop afgifte van vuurwapens dient te geschieden. De gezagvoerder herinnert zich niet of hij ook opgave heeft gedaan van verschillende onder 'stukgoed' voorkomende partijen, welke slechts met 'wapens' zonder nadere omschrijving waren aangeduid. Deze opgave werd gedaan op de gebruikelijke wijze zonder specificatie, welke blijkens artikel 27 van ordonnantie 1939 nr. 279 wordt gevraagd. Blijkens nadere inlichtingen, welke door de havenmeester worden bevestigd, is in de praktijk aan deze eis van specificatie nimmer de hand gehouden. Bij inlevering van het praairapport van de Blitar is op het ontbreken daarvan dan ook geen aanmerking gemaakt. Volgens uitdrukkelijke verklaring van de gezagvoerder en de eerste stuurman staat het vast, dat weliswaar ongespecificeerd en wellicht niet geheel volledig, in ieder geval opgave op het praairapport van springstoffen en vuurwapens heeft plaats gevonden en dat van enige opzettelijke verzwijging geen sprake kan zijn. Hierbij zij aangetekend, dat voor enige verzwijging te minder aanleiding was, waar in het verleden bij transit van wapens en munitie nimmer moeilijkheden zijn ondervonden. Verificatie van het praairapport kon niet plaats vinden, aangezien een in enkelvoud ingediend exemplaar zich via de havenmeester bij de Procureur-Generaal of de havencommandant schijnt te bevinden.

Ten aanzien van 2. verklaart de gezagvoerder het volgende.

Door vertegenwoordiger en inspecteur van de Rotterdamse Lloyd te Priok werden ingevolge door hen van het havencommando ontvangen mondelinge mededeling, na de beëindiging van lossing in de ochtend van 7 December, medegedeeld, dat de Blitar niet mocht uitvaren in verband met de aanwezigheid aan boord van wapens voor Irian. Kapitein Bos heeft hierop aan de hand van het ladingsmanifest en met de eerste stuurman nagegaan in welke ruimen deze wapens waren gestuwd teneinde op eventualiteiten voorbereid te zijn. Na enige tijd kwam een tweede luitenant van het Indonesische leger aan boord om uitlevering van de voor Irian bestemde lading van wapens en munitie te vragen. Hierop is door de gezagvoerder in aanwezigheid van de beide vertegenwoordigers van de Rotterdamse Lloyd te Priok verklaard, dat hij uitsluitend aan een daartoe strekkende schriftelijke order kon voldoen. Na korte tijd is de Indonesische officier teruggekomen met het daartoe strekkende bevelschrift getekend door de commandant van de havenveiligheidsdienst en gericht aan de gezagvoerders van de Blitar en Radja. Hierop is men met de lossing van de wapens ex-Blitar begonnen welke lading inmiddels reeds door de eerste stuurman in verschillende ruimen was vrijgemaakt. De lossing vond plaats, op militaire vrachtwagens, die reeds bij het eerste bezoek van de Indonesische officier op de kade langs zij gekomen waren. De gezagvoerder verklaart dat ook uitdrukkelijk nimmer enige concrete vraag nopens de aanwezigheid van wapens aan boord

ontkennend te hebben beantwoord, terwijl evenmin enig onderzoek aan boord heeft plaatsgevonden. Na lossing werd een schriftelijke verklaring gegeven dat tegen vertrek van de Blitar geen bezwaar bestond. De gezagvoerder wijst erop dat wel enige moeilijkheden ten aanzien van de Radja zijn ontstaan, waarvan op hetzelfde bevelschrift melding was gemaakt. Hierbij is na de overeenkomstig de waarheid gedane ontkenning betreffende de aanwezigheid van wapens het werk aan boord stopgezet en een onderzoek ingesteld. Op grond van het bovenstaande is het niet onaannemelijk dat ten aanzien van een zogenaamde ontkenning een al of niet opzettelijke verwarring tussen de Radja en de Blitar heeft plaats gevonden. Tenslotte zij nog aangetekend, dat van de Blitarlading behalve 44 kisten voor de NNGPM te Sorong, houdende dynamietpatronen voor bodemonderzoek, ook is aangehouden een aantal aan de legercommandant respectievelijk marinecommandant te Hollandia geadresseerde kisten met vliegtuigonderdelen, brandblusapparaten, radiolampen, oliën, vetten en verf, welke onder generlei regeling voor vuurwapenen of explosieven kunnen vallen. Zulks is blijkens een verklaring van de eerste stuurman in onderling overleg geschied aangezien de militairen wegens het ontbreken van een inhoudsopgave alle kisten wilden openbreken waardoor een onevenredig grote schade dreigde te ontstaan mede in verband met diefstalrisico op de verdere reis. De niet voor aanhouding in aanmerking komende kisten zouden geretourneerd worden. Dit onderling overleg is echter op generlei wijze vastgelegd. Retournering heeft niet plaats gevonden.'

Wat betreft het in Uw 254 gevraagde advies omtrent de vraag welke reactie op de laatste ontwikkeling van het Blitarincident noodzakelijk zal zijn, neem ik aan, dat U hiermede doelt op eventuele reactie op de in mijn 333 genoemde wenk van de Minister-President en de Minister van Buitenlandse Zaken om de kapitein het schip avant aankomst te Priok te doen verlaten. Hierop is naar mijn mening geen reactie van Nederlandse zijde mogelijk. De wenk werd gegeven met het doel arrestatie van de kapitein te voorkomen en door dezerzijds inmiddels genomen maatregelen, is die arrestatie onmogelijk gemaakt. Als overwegingen golden daarbij, dat het ongewenst was nieuwe incidenten te laten ontstaan en dat bij de hier geldende rechtsonzekerheid de kapitein wellicht geruime tijd in hechtenis zou zijn gehouden met bovendien de kans dat men ook het schip ter fine van onderzoek zou hebben vastgehouden. Hedenmiddag bleek mij dat de havencommandant de Rotterdamse Lloyd reeds enige tijd geleden had verzocht hem de datum van aankomst te Priok van de Blitar te melden, waaruit zou kunnen worden afgeleid, dat de vrees van de Indonesische Minister voor actie van de havencommandant niet ongegrond was.

Indien U met Uw vraag bedoelt, dat ik adviseer omtrent wat de Nederlandse Regering met betrekking tot de bovengereleerde gegevens omtrent het optreden van de kapitein van de Blitar te doen staat, moge ik opmerken, dat naar mijn mening twee mogelijkheden bestaan.

A. De Nederlandse Regering zou een nota kunnen indienen ten vervolge op haar nota van 9 Januari jl., waarin zij de resultaten van het dezerzijds ingestelde onderzoek omgaand ter kennis van de Indonesische Regering brengt, daaraan toevoegt, dat hieruit de onjuistheid van het aan de kapitein ten laste gelegde blijkt (behoudens het niet-geven van specificatie van artikel 27) en mede op grond daarvan de Indonesische Regering verzoekt de aangehouden goederen vrij te geven. Gezien de negatieve resultaten van de tot dusver door Nederland gedane protesten en ingediende nota's, mag van een zodanige demarche zeker geen spoedige inwilliging van onze eisen verwacht worden.

B. De Nederlandse Regering zou, zonder in details te treden, de Indonesische Regering kunnen mededelen, dat haar gebleken is, dat de tegen de kapitein geuite beschuldigingen onjuist zijn en de Indonesische Regering sommeren de aangehouden goederen avant een bepaalde datum vrij te geven onder mededeling, dat zij, bij niet voldoening aan die sommatie, de Indonesische Regering zal dagvaarden voor het Internationale Hof van Justitie (indien zulks juridisch mogelijk is, hetwelk naar ik meen het geval is) tenzij de Indonesische Regering de voorkeur geeft aan het onderwerpen van het geschil aan arbitrage. Het aanhangig maken van het geschil bij het Uniehof lijkt mij, mede gezien de formulering van lid 2 artikel 13 van het Uniestatuut, niet aangewezen.

De sub B gesuggereerde gedragslijn zou het voordeel hebben, dat te zijner tijd uitspraak van een internationaal rechtscollege zal komen, die, naar mag worden aangenomen, de Indonesische Regering in het ongelijk stelt, waarmede dus het rechtsstandpunt van de Nederlandse Regering publiekelijk zou zijn geïndiceerd. Hiertegenover staan als bezwaren:

1. dat het geschil wordt toegespitst en een oplossing in der minne, die aanvankelijk ook door U werd voorgestaan, vermoedelijk onmogelijk wordt gemaakt;
2. dat de Nieuw-Guineakwestie eventueel in het proces een rol zou kunnen gaan spelen.

Daar ik niet kan beoordelen welke overwegingen voor de Nederlandse Regering het zwaarste wegen, meen ik mij van het doen van een aanbeveling te moeten onthouden.